

Torah from Around the World

Een mens heeft de plicht zich uit te spreken, wanneer zijn woorden gehoor zullen vinden, maar moet er het zwijgen toe doen, wanneer hij weet dat zijn woorden zullen worden genegeerd.

Talmoed, Jevamot 65b

Sjabbat 20 juli 2019 / 17 Tammoez 5779, Balak, Bemidbar/Numeri 22:2 - 25:9

Tanach blz. 314 - 321

Haftara: Psalm 106:1 - 48;

Tanach blz. 1364 - 1367

vertaler: Jochanan Belinfante

Commentaar: Rabbijn Joseph A Skloot is een van de rabbijnen van de Washington Hebrew Congregation en studeert geschiedenis aan de Universiteit van Columbia. Hij is voorzitter van de Commissie Eredienst van het Central Committee of American Rabbi's, de koepelorganisatie waarbij de LJG is aangesloten.

Oorspronkelijke Engelse tekst: <https://reformjudaism.org/learning/torah-study/balak/love-yourself-when-your-neighbors-wont>

Houd van jezelf, als je burens dat niet doen

„Mijn moeder vond het onwenselijk joods te zijn,” schreef journalist en psycholoog Andrew Solomon in zijn magistrale studie over buitengewone kinderen en hun ouders, *Far from the Tree: Parents, Children, and the Search for Identity* (In het Nederlands verschenen als: *Ver van de Boom: Ouders,*

Kinderen en de Zoektocht naar Identiteit). „Zij had deze visie overgenomen van mijn grootvader die zijn godsdienst geheim hield, zodat hij een hoge positie kon bekleden bij een bedrijf dat geen Joden in dienst nam. (...) Als zij mensen zag die aan bepaalde stereotypes voldeden, zei ze: ‘Dat zijn mensen die ons een slechte naam geven.’ (...) Ik heb haar talent om zich ongemakkelijk te voelen geërfd.” (citaat van de geïnterviewde Scribner, 2012, blz. 10, Engelse uitgave).

Het „onwenselijke” en „ongemakkelijke” waarover Solomon schrijft is bekend voor zovelen van ons, die hebben ervaren dat zij niet met de meerderheid in de pas lopen. Wij willen er zo graag bij horen, maar het lukt ons niet. Wij willen de minachting van de anderen bezweren, maar kunnen de blikken vol verachting van die anderen niet ontwijken. Wij, die generaties lang vervolging hebben ervaren, begrijpen hoe het negativisme van anderen onder onze huid kan kruipen en zich daar kan ontpoppen als twijfel aan jezelf en zelfhaat.

De Tora-lezing van deze week, sidra *Balak*, helpt ons het effect van vervolging op onze geest te begrijpen. Hier ontmoeten wij Bil’am (Bileam), een free-lance profeet, die door de Moavitische koning Balak in dienst wordt genomen om een vloek uit te spreken over de Jisraëlieten. Bil’am is echter niet in staat zijn opdracht te vervullen. Bil’am vertelt:

„Balak liet mij uit Aram komen,

uit het bergland in het oosten riep Moavs koning mij.

‘Kom Jaäkov voor mij vervloeken, kom Israëel verwensen!’

Hoe kan ik vervloeken wie door de Eeuwige niet is vervloekt?

Hoe kan ik verwensen wie door de Eeuwige niet is verwenst?

Ik zie hen vanaf de top van de rotsen, ik neem hen waar vanaf de heuvels,

een volk dat afgezonderd leeft, zich niet verbindt met andere naties.

(Bemidbar/Numeri 23:7-9)

Terwijl hij neerkijkt op het kamp van de Bené Jisraëel, vanaf de toppen van de omringende bergen, vat Bil’am de geschiedenis van het volk tot op dat punt en tot ver in de toekomst samen: „[E]en volk dat afgezonderd leeft, zich niet verbindt met andere naties.” zingt hij.

Onze commentatoren hebben nagedacht over de betekenis van deze frasen. Zij merken een spanning: Is dat „een volk dat (...) zich niet verbindt met andere naties” van de wereld niet eerder een vloek dan een zegen?

Inderdaad, Rasji wijst in zijn commentaar op de dubbelzinnige tekst van de zegening, en volgt daarbij een midrasj-traditie. „Als zij (de Jisraëlieten) vrolijk zijn, is er geen natie die in hun vreugde deelt,” leert hij hen. Wat heb je aan vreugde als er niemand is met wie wij die vreugde kunnen delen? Wij leven afgezonderd, omdat er niemand is die zich wil verwaardigen om naast ons te zitten.

Deze interpretatie is zeer betekenisvol in het licht van de gebeurtenissen die beschreven werden aan het slot van de vorige sidra, *Choekat*. Daar vragen de Jisraëlieten, op hun reis naar het Beloofde Land, toestemming om door het land van aangrenzende volkeren te reizen, eerst de Edomieten en dan de Emorieten. „Laat mij door uw land trekken,” vroeg de Jisraëlitische afgezant aan de koningen van deze beide volkeren. „Sta ons toe door uw land te trekken. Wij zullen niet door akkers en wijngaarden gaan en we zullen geen water uit bronnen drinken. Zolang wij ons in uw gebied bevinden, zullen wij de koninklijke hoofdweg volgen.” (Bemidbar 21:22)

In beide gevallen is het antwoord een luid en duidelijk „Nee”.

De Edomieten en de Emorieten dwingen de Jisraëlieten de langste weg te nemen. De moeilijkste weg. Als de anderen niet bereid zijn hen te helpen in hun tijd van nood, doen de Jisraëlieten het alleen.

Toch zien onze commentatoren nog een andere betekenis in Balaks treffende zinsnede „[E]en volk dat afgezonderd leeft, zich niet verbindt met andere naties.” Misschien is die aparte en geïsoleerde manier van zijn van het joodse volk een teken van hun uitverkoren zijn. Volgens Ramban zal het joodse volk, „de wereld leiden en er is geen volk dat hen zal overwinnen en geen ander volk dat zo door de Eeuwige zal worden verzorgd.” En volgens de *Targoem*, een Aramese parafrase van Tenach, zijn zij „een volk apart” omdat zij „alleen, zonder mededinging, de wereld zullen beërven”.

Leven wij afgezonderd, omdat wij de slachtoffers zijn van vernedering, vervolging en wreedheid of omdat wij boven iedereen uit steken? Inderdaad, hier stuiten wij op een spanningsveld dat besloten ligt in de sidra van deze week, in de geschiedenis van ons volk en in de menselijke psyche. Vaak leren wij juist in de confrontatie met tegenwerking en bespotting ons uniek-zijn te omarmen.

In zijn opmerkelijke boek kijkt Andrew Solomon naar zijn eigen leven en de psychologie die achter de woorden van Bil'am schuil gaat: „Ik heb mij vaak afgevraagd,” schrijft hij, „of ik had kunnen ophouden mijn seksuele oriëntatie te haten zonder het kleurrijke en spetterende feest van Gay Pride, in het kader waarvan ik dit stuk heb geschreven. Ik heb altijd gedacht dat het een teken van volwassenheid was als ik gewoon gay zou zijn, zonder de aandacht erop te vestigen. Ik heb besloten dat standpunt te verlaten, deels omdat er bijna niets is waarover ik neutraal denk, maar meer nog omdat ik die jaren van afkeer van mezelf heb beleefd als een gapende leegte. Er is een bruisend feest

nodig om die leegte te vullen, tot het over de randen vloeit. Ook als ik op een bruikbare manier weet om te gaan met mijn persoonlijke gevoelens van melancholie, dan nog is er nog altijd die buitenwereld met zijn homofobie en vooroordeel, wat om bestrijding en herstel vraagt.” (blz. 19, Engelse uitgave)

Eén manier om het lied van Bil'am en de interpretaties van onze commentatoren te begrijpen, is om die te zien als een poging om, in de woorden van Solomon, met „een bruisend feest, tot het over de randen vloeit” de „gapende leegte”, achtergelaten door eeuwen van vervolging, te vullen. Wij stellen ons een toekomst voor waarin wij „de wereld zullen beërven”, juist omdat die werkelijkheid vandaag nog zo ver weg lijkt. Wij hebben trots nodig om de verachting tegen te gaan. Wij hebben liefde nodig om de haat tegen te gaan.